

การประเมินโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ
โรงเรียนในสังกัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

AN EVALUATION OF THE PROJECT FOR OPENING THE WORLD OF LEARNING
TOWARD LOCAL WISDOM OF SCHOOLS UNDER THE PROVINCIAL ADMINISTRATION
ORGANIZATION IN PATHUM THANI

18

สุชน แท้นทรพย์*

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์**

รองศาสตราจารย์นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (2) ประเมินกระบวนการและ (3) ประเมินผลผลิตของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 456 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เห็นว่ามีความเหมาะสมโดยรวมในระดับปานกลาง ส่วนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นเห็นว่ามีเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก (2) ด้านกระบวนการปฏิบัติงานพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมในระดับมาก ส่วนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมในระดับปานกลาง และ (3) ด้านผลผลิต พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจระดับปานกลาง ส่วนวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นและนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก ซึ่งผลการประเมินทั้ง 3 ด้านเป็นไปตามที่กำหนด

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to evaluate the input, 2) to evaluate the process, and 3) to evaluate the output of the Project for Opening the World of Learning toward Local Wisdom of schools under the Provincial Administration Organization in Pathum Thani Province.

The research informants totaling 445 persons included school administrators, teachers, local wisdom resource persons, and students of schools under the Provincial Administration Organization in PathumThani Province. The employed research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

* นักศึกษาสาขาวิชาวัดและประเมินผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** รองอธิการบดีฝ่ายทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** ศูนย์วิชาการประเมินผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

The research findings revealed that 1) in terms of input, the administrators and teachers had opinions that it was appropriate at the moderate level, while the local wisdom resource persons had opinions that its overall appropriateness was at the high level, 2) in terms of the process, the administrators and teachers had opinions that the project's overall operation process was at the high level, while the local wisdom resource persons had opinions that it was at the moderate level, and 3) in terms of the output, the administrators and teachers were satisfied with the output at the moderate level, while the local resource persons and students were satisfied with it at the high level; and in conclusion, the evaluation results of all components of the project were in accordance with the set criteria.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนไทย มีการสืบสานถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาระหว่างชนบทและเมือง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการปรับตัวของท้องถิ่นตามกระแสภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพชุมชน (นิสาร์ตน์ วรางคณาภิจุล, 2545) สาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ระบุไว้อย่างชัดเจนเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” บทบาทของชุมชน และแนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ (1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรส่งเสริมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น (มาตรา 7) สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ(มาตรา 24) (2) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) (3) การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้วย นอกเหนือไปจากความรู้ด้านอื่น (มาตรา 23) (4) ให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (มาตรา 27) (5) การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ (มาตรา 29) และ (6) การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา (มาตรา 57) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 25 ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ แหล่งข้อมูล และการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ด้านการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้ในนโยบายข้อ 8 ว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์นิสัยรักการเรียนรู้ การจัดให้มี ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง” (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 15) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกคือ หัวใจสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้เป็นแหล่งที่จะทำให้บุคคลได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างดีและมีความสุข จากแหล่งการเรียนรู้ภายนอกกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของการให้บริการโดยต้องมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการสามารถเกิดเรียนรู้ได้มากที่สุดการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกเป็นนโยบายด้านการศึกษาของรัฐในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการบริหารจัดการด้านแหล่งการเรียนรู้และการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมและบริการสารสนเทศแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการเรียนรู้ (นันทิพย์ วิภาวิน, www.spu.ac.th) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ

แหล่งการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่มีการพัฒนางานการเรียนรู้ของชุมชนบริการอย่างต่อเนื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในปัจจุบันจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าดำเนินการศึกษาเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้มีผู้มาใช้เรียนรู้มากที่สุดแม้ว่าแหล่งเรียนรู้ว่าจะมีทรัพยากรสารสนเทศมากเพียงใดหรือมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีเพียงใดหากไม่มีผู้มาใช้บริการของแหล่งเรียนรู้หรือมาใช้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นแล้วย่อมหมายถึงความล้มเหลวของแหล่งเรียนรู้การบริการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจของภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริการที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ใช้บริการมีความสะดวกรวดเร็วได้รับประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการเป็นที่พอใจของผู้ใช้ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ แหล่งการเรียนรู้ภายนอกจึงมีการพัฒนารูปแบบให้มีความทันสมัย และก้าวล้ำทางเทคโนโลยี มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เข้ารับการเรียนรู้ กระตุ้นให้อยากเข้าไปใช้บริการมากขึ้นและยังมีบรรยากาศที่มีความร่มรื่นแปลกใหม่ไปจากบรรยากาศเดิมๆ การนำหลักการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนพยายามจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนพยายามจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนพยายามให้มีการเสริมแรงทุกขั้นตอนของบทเรียนจัดการเรียนการสอนจากง่ายไปหายากจัดคาบการเรียนให้พอเหมาะแก่วัยของผู้เรียนบุคคลจะเรียนรู้สิ่งของหรือสถานที่ใหม่ๆ บุคคลจะตอบสนองด้วยการสัมผัสโดยให้สัมผัสกับสัญลักษณ์เดิมๆ ของสิ่งของหรือสถานที่เดิมๆ ที่เคยเรียนรู้มาแล้ว ก็จะจำได้ และเรียนรู้สิ่งของหรือสถานที่ใหม่ๆ ได้สามารถนำผลไปใช้ในการเรียนการสอนตามกฎแห่งการเรียนรู้ กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งการฝึกหัดและกฎแห่งผลให้นักเรียน เรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ด้วยการกระทำและให้กำหนดเป้าหมายของการเรียนใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมเปลี่ยนเจตคติ ใช้ในการเสริมแรงเพื่อการปรับปรุงพฤติกรรมและสนับสนุนการเรียนรู้ให้เข้มข้นใช้ในการเรียนการสอนทักษะ ให้รู้หลักการ เพื่อทดลองปฏิบัติจริง ปลูกฝังนิสัยที่ดีและเรียนรู้ด้วยการกระทำคณะกรรมการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนในสังกัดมีแหล่งการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนเสริมทักษะทางด้านในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนศึกษาหาความรู้ ให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2551-2553 การดำเนินโครงการ/กิจกรรมตาม กลยุทธ์ที่ 4 การกระจายอำนาจไปสู่กองการศึกษาข้อที่ 4.1 ว่า การจัดระบบกระจายอำนาจไปยัง สถานศึกษา โดยจัดโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนางานด้าน แหล่งการเรียนรู้ โดยจัดทำกลยุทธ์เป็นโครงการส่งเสริมประจำปีงบประมาณ 2551-2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2550: 13-15) องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จึงได้จัดทำโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น เพื่อสนองตอบปรัชญา แผนปฏิบัติการและกลยุทธ์ดังกล่าว โดยมีโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นโครงการแม่บทและสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการจัดทำโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นภายในแต่ละโรงเรียน โครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้ภายนอก การบริหารจัดการทรัพยากร สารสนเทศอย่างมีระบบครบถ้วนทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างนิสัยรักการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีการบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งในปีการศึกษา 2552 มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้ จำนวน 3 โรงเรียนด้วยกัน คือ โรงเรียนเทศบาลเมือง โรงเรียนสามโคก และโรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1 โดยโรงเรียนทั้ง 3 แห่งนี้ จะเป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี การประเมินโครงการเป็นกระบวนการการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ ความหมาย ข้อเท็จจริงของโครงการอย่างเป็นระบบเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของโครงการ และการปรับปรุงเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินโครงการ ในการปฏิบัติงานโครงการไม่ว่าจะโดยหน่วยงานเอกชนหรือรัฐบาล และประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญสามขั้นตอนด้วยกันคือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลโครงการดังนั้น การบริหารโครงการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง การปกครอง ก็ตามจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องอาศัยการประเมินโครงการที่เป็นระบบ และมีความเป็นปรนัย ผลประเมินจึงจะเป็นประโยชน์

คุ้มค่าและเป็นที่ยอมรับ โดยสรุปการประเมินโครงการ ย่อมนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงส่วนประกอบของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดดำเนินการโครงการในแง่มุมต่างๆ อย่างทันท่วงทีในขณะที่โครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่ซึ่งย่อมนำไปสู่ผลสำเร็จของโครงการ ในที่สุด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2528 : บทนำ)

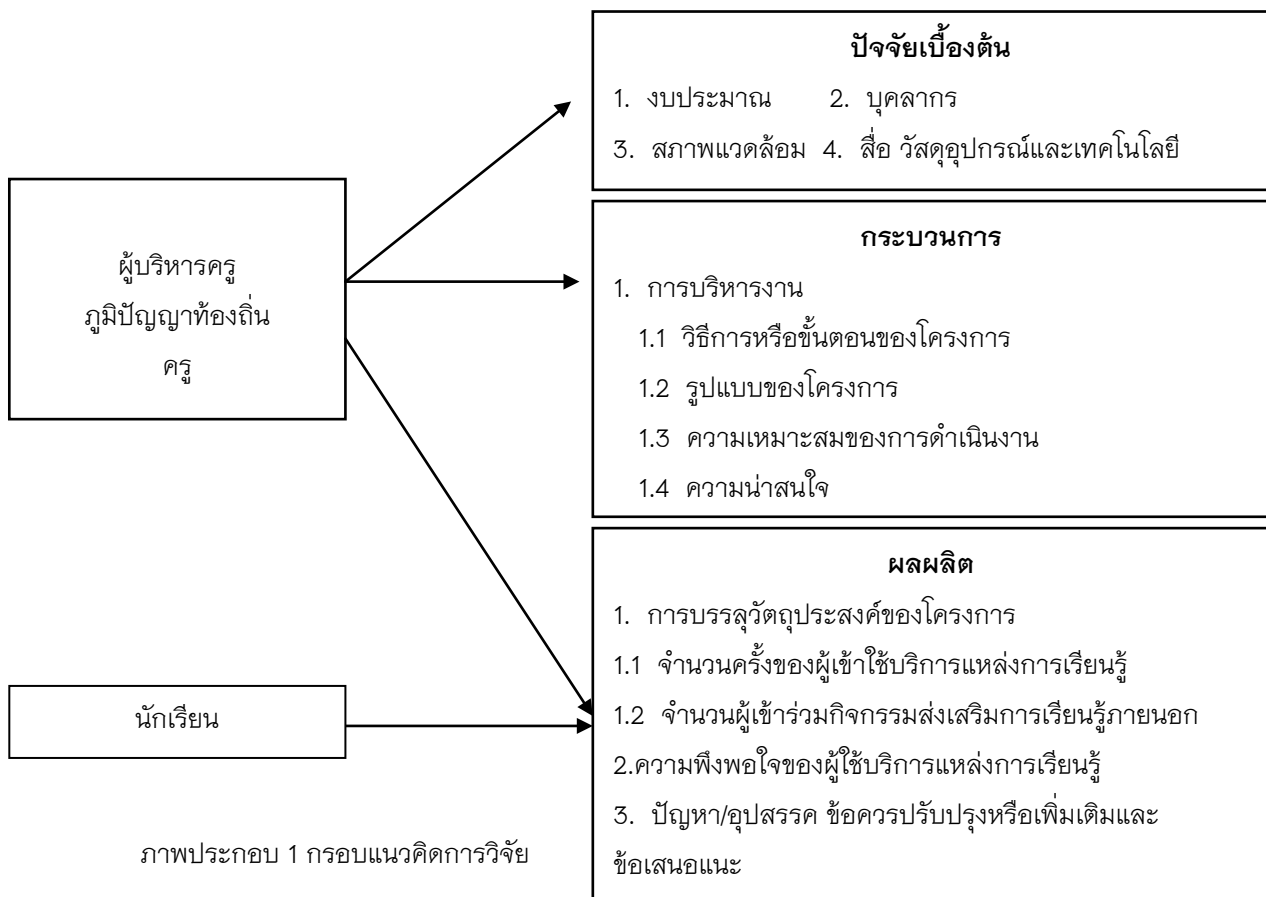
จากการดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีผู้ใดทำการประเมินเป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจ ทำการประเมินโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นหวังเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงโครงการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป และต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation) ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (IPP Model) มากำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation) ซึ่งมีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การประเมินโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจำนวน 3 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี จำนวน 3 โรงเรียน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีในปีการศึกษา 2553 และเป็นโรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองโรงเรียนเทศบาลท่าโขลง 1 โรงเรียนสามโคก โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. ผู้บริหาร จำนวน 8 คน
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 19 คน
3. ครู จำนวน 239 คน
4. นักเรียน จำนวน 1113 คน

ผู้ศึกษาได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง ดังนี้

1.2.1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้เลือกทุกคนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้ง 3 แห่งข้างต้น

- 1) ผู้บริหาร จำนวน 8 คน
- 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 19 คน

1.2.2 สำหรับครูและนักเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จซี และมอร์แกน (Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. 1970 : 30, 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง

- 1) ครู จำนวน 239 คนกลุ่มตัวอย่าง 144 คน
- 2) นักเรียน จำนวน 1113 คน กลุ่มตัวอย่าง 285 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะและจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 3 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น
2. ด้านกระบวนการ
3. ด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรูปแบบโครงการและข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการ

ฉบับที่ 2 สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการ 3 ด้าน คือ

1. ด้านปัจจัยเบื้องต้น
2. ด้านกระบวนการ
3. ด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรูปแบบโครงการและข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการ

ฉบับที่ 3 สำหรับนักเรียนมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการด้านผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรูปแบบโครงการและข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการ

2.2 วิธีสร้างเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สร้างเครื่องมือการประเมินให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย และประเด็นที่ต้องการประเมิน

2.2.3 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษาและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00

2.2.4 ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2.2.5 นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าความเที่ยง โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเที่ยงทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ได้ค่าความเที่ยง 0.98

ฉบับที่ 2 สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ค่าความเที่ยง 0.98

ฉบับที่ 3 สำหรับนักเรียน ได้ค่าความเที่ยง 0.95

2.2.6 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในส่วนที่บกพร่องตามข้อเสนอแนะและข้อมูลที่ได้รับ และจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 เกณฑ์ในการให้คะแนนและการแปลความหมาย

2.3.1 แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีการกำหนดคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในรายการนั้นมากที่สุด/มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในรายการนั้นมาก/มีความพึงพอใจมาก

- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในรายการนั้นปานกลาง/มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในรายการนั้นน้อย/มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในรายการนั้นน้อยที่สุด/มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
- 2.3.2 สำหรับเกณฑ์ในการในการแปลความหมาย มีดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในรายการนั้นมากที่สุด/
มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในรายการนั้นมาก/
มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในรายการนั้นปานกลาง/
มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในรายการนั้นน้อย/
มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในรายการนั้นน้อย/
มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปยังโรงเรียนในกองการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจำนวน 3 โรงเรียน ภายในมิถุนายน 2553
- 3.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมิน ไปยังโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีจำนวน 3 โรงเรียน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองภายในเดือนพฤศจิกายน 2553
- 3.3 ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 456 ฉบับ และได้นำแบบสอบถาม มาทำการคัดเลือกหาฉบับที่สมบูรณ์เท่านั้นและได้คืนมาครบทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา จากคำถามปลายเปิด

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู และ นักเรียน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 5.26 และ ครูร้อยละ 94.74 มีระยะเวลาที่โรงเรียนเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3 ปี (ร้อยละ 58.55) และเข้าใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกในโรงเรียน 3 – 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.74) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.16) มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 46 – 50 ปี (ร้อยละ 52.63) มีความรู้ในการเข้ารับการฝึกอบรม (ร้อยละ 100.00) ระยะเวลาที่โรงเรียนเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 – 2 ปี (ร้อยละ 52.63) ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานการเรียนการสอนในแหล่งการเรียนรู้ภายนอก (ร้อยละ 63.16) และ มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรแหล่งการเรียนรู้ภายนอกอยู่ระหว่าง 6–10 ปี (ร้อยละ 63.84)นักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ

64.21) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงชั้นที่ 3 (ร้อยละ 100.00) เข้าใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสัปดาห์ละ 1 – 3 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 50.88) ส่วนใหญ่เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกช่วงชั่วโมงเรียนที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่น (ร้อยละ 96.84) วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกส่วนมากเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม (ร้อยละ 100.00) และทรัพยากรสารสนเทศของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกที่นักเรียนใช้บ่อยที่สุด คือ หนังสือ (ร้อยละ 100.00)

ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.75$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.47$) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.30$) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.25$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.16$) ตามลำดับในด้านงบประมาณ พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.60$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อในด้านบุคลากร พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 3.47$) และมีบุคลากรในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.26$) ตามลำดับ นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.57$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางในด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี พบว่า เรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดเตรียมวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกได้อย่างเพียงพอ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ที่วางหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.57$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดเตรียมวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกได้อย่างเพียงพอ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ที่วางหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.56$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$) และ ด้านการบริการ ($\bar{X} = 3.31$) ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นโดยรวมว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนด้านการบริการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$)

ในด้านการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนวิทยาการภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ กิจกรรมของโครงการที่ทำมีความหลากหลายครอบคลุมวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\bar{X} = 3.42$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ในด้านการบริการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ มีการจัดลงทะเบียนหรือจัดระบบของทรัพยากรสารสนเทศไว้อย่างเป็นหมวดหมู่และเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.63$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ มีการนำอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเก็บข้อมูลและสืบค้นฐานข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=3.58$) นอกนั้นมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ผลการประเมินผลผลิตด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นร้อยละของการเข้าใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ภายนอกที่เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2551 ถึง ปีการศึกษา 2553 โดยรวมสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 71)

จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาลเมือง มีผู้เข้าร่วม จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 99.71 โรงเรียนเทศบาลโซลง 1 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 92.26 และโรงเรียนสามโคก มีผู้เข้าร่วม จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 92.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านผลผลิตของโครงการ ในภาพรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.56$) และด้านกิจกรรม ($\bar{X}=3.54$) ด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริการ ($\bar{X}=3.40$) และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.27$) ตามลำดับ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.78$) ด้านกิจกรรม ($\bar{X}=3.76$) และด้านการบริการ ($\bar{X}=3.57$) ตามลำดับ ส่วนด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.23$) อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรม ($\bar{X}=3.83$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.83$) ด้านการบริการ ($\bar{X}=3.70$) และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X}=3.63$) ตามลำดับ

ในด้านสภาพแวดล้อมพบว่า เรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการบริการยืม-คืน และสืบค้นข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=3.14$) นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการบริการ สืบค้นข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=2.84$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ

ในด้านการบริการพบว่าเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เวลาเปิด - ปิดบริการของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกเหมาะสม ($\bar{X}=4.16$) กฎและระเบียบการเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกเหมาะสม ($\bar{X}=3.60$) และ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X}=3.57$) ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือการบริการให้คำแนะนำ ตอบคำถามและช่วยในการค้นคว้า ($\bar{X}=3.47$) การให้ความรู้ในการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอก ($\bar{X}=3.42$) การให้บริการสืบค้นหนังสือจากคอมพิวเตอร์หรือฐานข้อมูลหนังสือที่โรงเรียนจัดทำเอง ($\bar{X}=3.26$) และ การบริการมุมพักผ่อนและจุดบริการน้ำดื่ม ($\bar{X}=3.26$) ตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับมาก และเรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้บริการสืบค้นจากคอมพิวเตอร์หรือฐานข้อมูลหนังสือที่โรงเรียนจัดทำเอง ($\bar{X}=3.39$) และ การบริการมุมพักผ่อนและจุดบริการน้ำดื่ม ($\bar{X}=3.14$) ตามลำดับ นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ในด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ส่วนเรื่องที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกของโรงเรียนมีความหลากหลาย ($\bar{X}=3.71$) นอกนั้นมีความพึงพอใจ

อยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทโสตทัศนวัสดุ เช่น ภาพ แผนภูมิ แผ่นสถิติ วีซีดี แผนที่และลูกโลก เป็นต้น ($\bar{X} = 3.42$) นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ในด้านกิจกรรม เรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และการเรียนได้ ($\bar{X} = 3.71$) และกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ นอกนั้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตาม โครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้แสดงความคิดเห็นว่า จำนวนทรัพยากรสารสนเทศในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกมีจำนวน ไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ และมีไม่หลากหลาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แสดงความคิดเห็นว่า จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน และนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า จำนวนทรัพยากรสารสนเทศให้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกมีจำนวนไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการและมีไม่หลากหลาย

ข้อควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรูปแบบของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดหาหนังสือ นิตยสาร และวารสารให้มีเพิ่มมากขึ้นและหลากหลาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรลดคาบสอนหรือภาระหน้าที่ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้น้อยลงเพื่อให้มีเวลาในการดูแลและให้บริการมากขึ้น และนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดหาหนังสือใหม่ๆ หรือทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ มาเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้ทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ภายนอก เช่น การสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์ หรือการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบโครงการหรือจำนวนภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มากขึ้นและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกให้น่าเข้าช้อยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยด้านบุคลากรในเรื่อง จำนวนและความพร้อมของบุคลากรพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางแหล่งการเรียนรู้ภายนอกจึงควรจัดหาบุคลากรเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานแหล่งการเรียนรู้ภายนอกบางส่วน และโรงเรียนควรลดภาระงานที่นอกเหนือจากงานแหล่งการเรียนรู้ภายนอกลง เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอก

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับวัสดุ สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีในเรื่อง ความพร้อมและการจัดเตรียมสารสนเทศประเภทโสตทัศนสารสนเทศที่ใช้ในแหล่งการเรียนรู้ภายนอก พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางภูมิปัญญาท้องถิ่นควรจัดเตรียมวัสดุสารสนเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ภายนอกให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุสารสนเทศอย่างเพียงพอ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับด้านการบริหารในเรื่อง โครงการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ใช้บริการ และกิจกรรมของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมในเรื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการและสืบค้นข้อมูล พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น แหล่งการเรียนรู้ภายนอกควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริการต่างๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริการและทางโรงเรียนควรจัดหางบประมาณภายนอกเข้ามาสนับสนุนในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการบริการ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับด้านการบริการในเรื่องการบริการมุมพักผ่อนและ จุดบริการน้ำดื่มพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางแหล่งการเรียนรู้ภายนอกควรเพิ่มมุมพักผ่อนและจุดบริการน้ำดื่มให้มากขึ้นอย่างทั่วถึง และดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีน่าใช้งาน

สำหรับด้านข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการ และจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งการเรียนรู้ภายนอกเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถดูแลแหล่งการเรียนรู้ภายนอกได้อย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการดำเนินงานตามโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เพื่อพิจารณาผลดีและผลเสียของโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประเมินว่าควรดำเนินการต่อไปหรือยกเลิกโครงการนี้ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำผลมาหาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาอุปสรรค ในแต่ละโครงการ/กิจกรรม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้ประสบผลสำเร็จ ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้มุมความรู้ มุมบริการและมุมกิจกรรมต่างๆ ของผู้มาใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ภายนอก เพื่อนำผลไปปรับปรุงมุมต่างๆ เหล่านี้ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- นิศา ชูโต. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : มาสเตอร์เพรส, 2531.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. การจัดการความรู้กับคลังความรู้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ปราณี ตันตยานบุตร. ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผลหลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : ปิเจ. เพลลโปรเซสเซอร์, 2539.
- ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2539.
- ไพศาล หวังพานิช. “หลักและวิธีการประเมินโครงการ” เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2533.
- มติชน พจนานุกรมฉบับมติชน. กรุงเทพฯ : มติชน, 2547.
- สมคิด พรหมจ้อย. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- _____. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : จตุพรดีไซน์, 2550.
- สมหวัง ทิริยานุวัฒน์. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- _____. วิจัยวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- Christina, A. C. & Alkin, M.C. “Further Reflections on Evaluation Misutilization.” Studies in Educational Evaluation 25, 1–10, 1999.
- Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607–610

Krejcie, R.V., Morgan, D.W. “Determining sample size for research activities”, 1970.

Patton, M. Q. Utilization–Focused Evaluation: the New Century Text. 3rd ed. California : Sage Publications, 1997.

Stake, R.E. The Countenance of Educational Evaluatin. Teacher College Record, 69, 523–540, 1967.

Stake, R.E. Multiple Case Study Analysis. New York: Guildford, 2006.

Stufflebeam, D.L. “The relevance of the CIPP evaluation model for educational accountability,” Journal of Research and Development in Education. 5 (1), 19–25, 1971